

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Alisher Navoiy nomidagi

Toshkent davlat o‘zbek tili va
adabiyoti universiteti rektori

Sh.Sirojiddinov

60230700 - Amaliy filologiya
bakalavriat ta‘lim yo‘nalishining fanlar kesimida
kasbiy kompetensiyalari
JADVALI

T/r	Fan nomi	Fan kodi*	Fan qaysi kursda o‘qitilishi	Fan yordamida egallanadigan zaruriy kasbiy kompetensiyalar
1. Majburiy fanlar				
1.1	Falsafa	302FALS 1 2	1	– dunyoqarash bilan bog‘liq falsafiy bilimlarga tizimli ega bo‘lish, mustaqil tahlil qila olish, kasbiy faoliyatida ularni hisobga ola bilish.
1.2	O‘zbekistonning eng yangi tarixi	302O‘EY T 1 2	1	– gumanitar va ijtimoiy-iqtisodiy fanlar asoslarini, davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilish, ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish.
1.3	Intellektual va ma‘naviy tarbiya asoslari	302IMTA 1 6	1	– fuqarolik jamiyatining dolzarb masalalarini bilish, O‘zbekistonni rivojlantirish strategiyasiga asoslangan faol hayotiy nuqtayi nazarga ega bo‘lish.
1.4	Xorijiy tillar (tillar bo‘yicha)	302XT 1, 2, 3 18	1, 2, 3	– xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini tushunish, xorijiy hamkorlar bilan og‘zaki va yozma muloqot qila olish; – sharq tillarda muloqot qilish va axborot-kommunikatsiya

				texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish.
1.5	Hozirgi o'zbek tili	302HO'T 1,2,3 16	1, 2, 3	– hozirgi o'zbek adabiy tilining fonetik, grafik, leksik, morfologik, morfemik, sintaktik xususiyatlarini, o'zbek tili orfografik va punktatsion adabiy me'yor, qoidalarni to'la o'zlashtirib, o'zbek tilining nazariy-amaliy masalalari tadqiqi va tatbiqini tahlil qilish, matn yaratish, tahrir jarayonida foydalana olish.
1.6	Tilshunoslik asoslari	302TA 1 8	1	– tilshunoslikning fan sohasi sifatida shakllanishi, ushbu sohadagi turli maktablar, olimlarning konsepsiya va ilmiy yondashuvlarini bilish, tilshunoslikdagi tizimli yondashuv usullarini tahlil jarayoniga tatbiq etish.
1.7	Mantiq	302MAN 2 4	2	– tabiiy-ilmiy fanlar bo'yicha kasbiy faoliyati doirasida zaruriy bilimlarga ega bo'lish hamda ulardan zamonaviy ilmiy asosda hayotda va o'z kasbiy faoliyatida foydalana bilish; – axborot yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lish, xalqaro yozishmalarni va elektron aloqalarni olib borish, o'z kasbiy faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olishi; – yangi bilimlarni mustaqil egallay bilish, o'z ustida ishlash va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish.
1.8	Matn tahriri	302MT 2 4	2	matn ijodi nazariyasi va amaliyotiga oid nazariy-amaliy masalalarni ilg'ay olish, matn yaratish, uning birliklari va ular o'rtasidagi munosabatlarni ochib berish, matn yaratish bo'yicha filologik malakalarga ega bo'lish.
1.9	Amaliy psixolingvistika	302APL 3 6	3	– amaliy psixolingvistika va eksperimental tadqiqotlarda metodik tayyorgarlik asoslaridan xabardor bo'lish, til psixologiyasi bilan bog'liq nazariy va

				aloqadorlik va muhim jihatlarni farqlash, reklamani yaratish, uning filologik, psixologik aspektlarini to'g'ri baholay olish ko'nikmalariga ega bo'lish.
1.14	Sotsiopragmalingvika	302SPL 4 8	4	<p>– o'zbek tilining sotsiolingvistik xususiyatlarini bilish, amaliy filologiya va sotsiologiya munosabatlarini anglash, tahlil qilish, til va jamiyat munosabati, tilning sotsial farqlanishi, jamiyatdagi lisoniy vaziyat, til ijtimoiyligi, til va ijtimoiy munosabatlar, ijtimoiy omillarning tilga ta'siri, til siyosati, millat va milliy til muammolarini farqlash;</p> <p>– leksikografiya, zamonaviy leksikografiya obyektlari, nazariy va amaliy masalalari yuzasidan bilimlarga ega bo'lishi, leksikografik amaliyotning o'ziga xos funksiyalarini belgilash, lug'at yaratish, leksikografik tavsif va izohlarni shakllantirish malakasiga ega bo'lish;</p>
1.15	Davlat tilida ish yuritish va monitoring	302DTIY 3,4 10	3, 4	<p>– Respublikamiz ijtimoiy hayoti va xalq xo'jaligining barcha sohalarida davlat tilida jahon o'lchovlariga mos tarzda ish yuritish olish, o'z fikrini yozma shaklda to'g'ri ifodalay bilish, tegishli matnni hujjat turiga va uning zaruriy qismlari mazmuniga mos tarzda mustaqil ravishda tuza olish, jo'natilgan hujjatga tashkilot munosabatini aniq ifodalagan holda to'g'ri javob yozish taklif yoki e'tiroz bildirish, o'z fikrini dalillar bilan asoslash, xulosalash umumlashtirish va bunda kirish so'zlardan, iqtibos, ko'chirma gaplarda o'rinli foydalana bilish ko'nikmalariga ega bo'lish.</p>
1.16	Shaxslararo va madaniyatlararo kommunikatsiya	302SHM K 2 8	2	<p>– muloqotga kirishuvchanlik nutqning ta'sirchanligi, shaxsiy va kasbiy nutq texnikasini egallashi; o'z faoliyat jarayonini tashkil etish va samarali boshqarish asosida shaxslararo munosabatlarni o'rnatishni tanlov olishi, muloqot nazariyasining asosiy qoidalari, madaniyatlararo, shaxslararo ommaviy muloqotning o'ziga xos</p>

				<p>xususiyatlarini bilishi, madaniy xilmaxillik haqida tushunchaga ega bo'lish, shaxsiy va kasbiy muloqot turlaridan foydalana olish malakasiga ega bo'lishi.</p>
1.17	Lingvistik ekspertiza	302LE 3 6	3	<p>– metodologiya va lingvistik ekspertologiyaga oid zamonaviy bilimlarni mustaqil egallash, metodologik muammolarni anglash va ularga yechim topa olish; lingvistik ekspertiza tashkil etish ko'nikmasi va ekspert xulosalarini shakllantirish; matn avtorizatsiyasi (qo'lyozma matnlar, imzo, bosma ko'rinishdagi matnlar(biror asar, anonim xat)), shaxsni obro'sizlantirish ko'rinishidagi konfliktli matnlar, reklama matnlari, tovar belgilari, siyosiy yoki ijtimoiy ko'rinishdagi turli konfliktli matnlar, ovozli xabarlar identifikatsiyasi bo'yicha amalga oshiriladigan lingvistik ekspertizaning turli ko'rinishlarida umumiy va xususiy jihatlarni farqlay olish, shu asosda konfliktli matn xususida ekspert xulosalarini shakllantirish, turli yo'nalishlarda amalga oshiriladigan lingvistik ekspertizalarni loyihalashtirish, konfliktli matnni mavjud fakt va belgilariga asosan xolisona baholash malakasiga ega bo'lish;</p> <p>– lingvokriminalistikaning jahon miqyosida va o'zbek lingvokriminalistikasida mavjud tendensiyalarning amaliyotga tabiiq masalasini o'rganish; turli konfliktli matnlarning (har xil turdagi matnlar - yozma, og'zaki va virtual (shu jumladan gipermatn va multimediya obyektlarining matnli elementlari); og'zaki, yozma va virtual muloqot) nazariy va amaliy, sinxron, diaxronik, ijtimoiy-madaniy va dialektologik jihatdan o'z tarixiy va nazariy jihatlarida, har xil mavjudlik belgilarini hisobga olgan holda kriminalistik jihatlarini aniqlash va baholash.</p>

1.18	Matn ijodi nazariyasi va amaliyoti	302MINA 28	2	<p>– matnning antroposentrik mohiyati psixologiya va lingvistika sohalarida kesishuvi natijasida yuzaga kelgan psixolingvistikada yaqqol namoyon bo‘lishini, psixolingvistik tadqiqotlarda matnning <i>matn tuzuvchi–matn–retsipiyentdan</i> iborat uchlik nuqtayi nazaridan tadqiq etilishi unda shaxs omilining rolini chuqur o‘rganish malakasiga ega bo‘lish;</p> <p>– zamonaviy lingvodidaktika g‘oyalari, lingvodidaktika tarixi, lingvodidaktikaning boshqa fanlar bilan aloqasi, lingvodidaktikaning psixologik va psixolingvistik, didaktik asoslari, prinsiplaridan xabardor bo‘lish; til o‘qitishda milliy va xorijiy metodikaning ilg‘or tendensiyalari, metodologiya va lingvodidaktikaga oid zamonaviy bilimlarni mustaqil egallash, metodik muammolarni odindan anglash va yechim topa olish malakasiga ega bo‘lish;</p> <p>– dalillashning mantiqiy asoslarini bilishi, bilimlarning mantiqiy shakllari: muammo, faraz, nazariyani farqlashi; turkumlash hamda savol/javob-mulohazalarini hosil qilish vositalarini bilishi; murakkab hukmlar yordamida sillogistik xulosa chiqara olishi; ilmiy tanqid qilish oldiga qo‘yiladigan mantiqiy talablar hamda isbotlash va rad etish qoidalarini egallagan bo‘lishi.</p>
2. Tanlov fanlari				
2.1.1	O‘zbek orfografiyasi va punktuatsiyasi	302O‘OP 1 4	1	<p>– Respublikamiz ijtimoiy hayoti va xalq xo‘jaligining barcha sohalarida davlat tilida jahon o‘lchovlariga mos tarzda ish yurita olish, o‘z fikrini yozma shaklda to‘g‘ri ifodalay bilish, tegishli matni hujjat turiga va uning zaruriy qismlari mazmuniga mos tarzda mustaqil ravishda tuza olish, jo‘natilgan hujjatga tashkilot munosabatini aniq ifodalagan holda to‘g‘ri javob yozish, taklif yoki e‘tiroz bildirish,</p>

				o'z fikrini dalillar bilan asoslash, xulosalash, umumlashtirish va bunda kirish so'zlardan, iqtibos, ko'chirma gaplardan o'rinli foydalana bilish ko'nikmalariga ega bo'lish.
2.1.2.	Amaliy dialektologiya	302AD 1 4	1	- filologik bilimlarni aniqlash, baholash, xolis va asoslarga ega xulosa chiqarish vosita va usullari yuzasidan ma'lumotlarga ega bo'lish, baholashning, xususan, testning mazmuni, tarkibi, uni yaratish tamoyillari va qo'llash malakasini egallagan bo'lishi.
2.2.1.	Amaliy leksikografiya (korpus va kompyuter leksikografiyasi)	302ALKK 1 4	1	- leksikografiya, zamonaviy leksikografiya obyektlari, nazariy va amaliy masalalari yuzasidan bilimlarga ega bo'lishi, leksikografik amaliyotning o'zigina xos funksiyalarini belgilash, lug'at yaratish leksikografik tavsif va izohlarni shakllantirish malakasiga ega bo'lish.
2.2.2	Notiqlik mahorati	302NM 1 4	1	- notiqlik mahoratining o'ziga xos filologik jihatlari, so'zamoli nuktadonlikning mohiyati, vazifasi va faoliyati haqidagi ma'lumotlarga shuningdek, nutq, matn, mulohazalar jarayonida tilning imkoniyatlarini to'g'ri anglab, ulardan nutq vaziyati, fikr mavzulari kabilarga asoslanib qo'llay olish malakasiga ega bo'lish.
2.3.1	Zamonaviy adabiy jarayon	302 ZAJ 1 4	1	- o'zbek tili va adabiyotiga nazariy bilimlarini muntazam takomillashtirib borish, ona tili adabiyot fanlarining dolzarb masalalarni ilg'ay olish, kasbiy faoliyatida qo'llash bilish.
2.3.2.	Adabiy tanqid	302AT 1 4	1	- adabiy tanqidning mohiyati, vazifasi va faoliyati haqidagi ma'lumotlarga ega bo'lish, tanqidchining ma'lumotlar jarayonidagi o'rni va ahamiyatini anglash adabiy tanqidning amalga oshirishi usullarini yondashuvlarini to'g'ri baholash malakasiga ega bo'lish.